

Sztuczna inteligencja
Pracownia 5
Termin: koniec semestru
(z dodatkowym terminem w sesji)

Możliwe jest oddawanie zadań dotyczących jednej gry z poprzedniej listy bez straty punktowej. Jako 'punkty do zdobycia' liczymy dla tej listy 15 (ale można zdobyć ich oczywiście dużo więcej¹).

Zadanie 1. (Xp) Rozwiąż zadanie z wcześniejszych list, którego nie robiłeś (lub popraw punktację zadania, które robiłeś). Uwaga: to zadanie nie jest zadaniem z listy p5 w rozumieniu zasad zwalniania z egzaminu.

Zadanie 2. (5+p) Miejsce na łatwe zadanie, które pojawi się na SKOSie

Zadanie 3. 5p+1 Będziemy rozważać szachy błyskawiczne, w którym agenci co prawda wykonują algorytm minimaxowy (lub $\alpha\beta$ -search), ale po pierwszym ruchu rozważają jedynie ruchy *dynamiczne*, czyli bicia, szachy i obrony przed szachem (czyli kolejny ruch po szachu). Głębokość może być duża, bowiem zdecydowana większość gałęzi ma niewielki branching factor (często równy 1), a ponadto w naturalny sposób szybko się kończy (wyjątkiem są sekwencje szach-ucieczka-szach-ucieczka), które mogą potencjalnie trwać długo². W momencie, gdy dojdziemy do sytuacji spokojnej (bądź do granicy przeszukiwania), wówczas korzystamy z prostej funkcji heurystycznej, która jest sumą następujących składników

- waga moich bierek (pion ma wagę 1, waga pozostałych bierek jest parametrem agenta)
- waga bierek przeciwnika (ze znakiem przeciwnym)
- $\alpha \times$ liczba-moich-możliwych-ruchów
- $-\alpha \times$ liczba-możliwych-ruchów-przeciwnika

Dodatkowo, jeżeli ruch kończy się matem, to ma on wartość nieskończoną (czyli inne czynniki nie mają znaczenia).

Naszym celem będzie analizowanie partii rozgrywanych przez agentów. Przyjmijmy, że każda partia trwa co najwyżej K ruchów ($K=100?$). Agent wygrywa partię przez knock-out, jeżeli udało mu się zamatować przeciwnika, jeżeli nie – to oceniamy sytuację na planszy i przyznajemy zwycięstwo 'na punkty'.

Ten drugi przypadek ma 2 warianty (do wyboru przez studenta):

- a) Używamy 'standardowego' sposobu oceniania (czyli 1 dla piona, 3 dla skoczka, 3 dla gońca, 5 dla wieży, 9 dla hetmana).
- b) Używamy zewnętrznego, popularnego silnika szachowego, jak np. stockfish jako arbitra³. Ten wariant jest bardziej wiarygodny i daje dodatkowy punkt.

Twoim celem w tym zadaniu jest wylosować populację około 100 agentów (określanych przez wagi bierek i wartość α) i przeprowadzić pojedynki 'każdy z każdym'. Zliczyć zwycięstwa i porażki agentów i sporządzić raport do pliku, zawierający specyfikację i osiągi każdego agenta (oczywiście warto posortować agentów od najlepszego do najgorszego).

Zadanie 4. 2+X Cel i zasady są takie same jak w poprzednim zadaniu. Jediną różnicą jest wymaganie, żeby szukać optymalnego agenta za pomocą jakiejś heurystycznej metody przeszukiwania przestrzeni stanów (stan == specyfikacja agenta). Przy czym wartością agenta będzie średni wynik z 5-cioma najlepszymi agentami z poprzedniego zadania. Premia jest uznaniowo przyznawana ze względu na pracowitość i jakość rozwiązania.

Zadanie 5. 1-6p Wystartuj w turnieju z programem grającym w grę X (gdzie X to szachy, dżungla lub reversi). Szczegóły będą podane w osobnym dokumencie.

¹Na liście C5 będzie zadanie, z treścią: przeczytaj listę p5 i wyjaśnij ewentualnym zainteresowanym, o co chodzi w kolejnych zadaniach :)

²Być może do czasu, gdy sytuacja się powtórzy

³Zwróć uwagę, że python-chess umożliwia odwołanie się do stockfisha, za pomocą chess.engine.analyse

Zadanie 6. (5p) Rozważamy prosty model autka, poruszającego się po dyskretnym torze (czyli podczas ruchu auto przeskakuje z kratki na kratkę). Stan autka dany jest przez cztery liczby całkowite: pozycję (x,y) oraz prędkość (vx, vy), przy czym każda składowa prędkości należy do zbioru $\{-3, -2, -1, 0, 1, 2, 3\}$. Akcja jest parą (dvx, dvy) mówiącą o tym, jak chcemy zmienić prędkość. Przyrost składowej prędkości należy do zbioru $\{-1, 0, 1\}$, czyli mamy 9 możliwych akcji.

Podstawowa mechanika autka dana jest zatem programem:

```
x,y,vx,vy = state
dvx,dvy = action # (*)
vx += dvx
vy += dvy
if vx > 3: vx = 3
if vy > 3: vy = 3
if vx < -3: vx = -3
if vy < -3: vy = -3
x += vx
y += vy
new_state = x,y,vx,vy
```

Autko, które zakończy ruch na polu e kończy jazdę, wygrywa wyścig (i dostaje nagrodę 100), auto, które zakończy ruch na poza drogą (na polu ' '), również kończy jazdę, ale z nagrodą równą -100. Jeżeli autko rozpoczyna ruch na polu z rozlanym olejem ('o'), wówczas jego prędkość ulega zaburzeniu, realizowanemu w ten sposób, że w miejscu (*) wykonywany jest kod:

```
dvx += random.choice( [-1,0,1])
dvy += random.choice( [-1,0,1])
```

Auto startuje na wskazanym polu (na mapce oznaczonym przez 's'), z zerową prędkością. Napisz program, który wyznacza *optymalną politykę* dla autka, czyli funkcję, która dla każdego możliwego stanu wyznacza akcję. Politykę zapisujemy w formacie tekstowym składającym się z wierszy zawierających 6 liczb całkowitych (stan i akcję, którą należy wykonać w danym stanie):

```
x y vx vy dvx dvy
```

Zakładamy ponadto, że $\gamma = 0.99$ (przypominam, że wypłata jest mnożona przez γ^t), a koszt jednego ruchu to 1.0.

Procedura testowania programu będzie następująca:

- Program studenta wyznacza politykę dla konkretnego toru i zapisuje ją do pliku (w utworzonej przez studenta kartotece, w której są również mapy torów). Plik z polityką ma nazwę `policy_for_<task>.txt`.
- Program `test.sh` przegląda wszystkie polityki (i tory) w danej kartotece,
- wykonując dla każdego 20 testów i informując, czy wyniki są satysfakcjonujące. Przebiegi testów są wizualizowane.
- Dodatkowo zakładamy, że brak informacji o jakimś stanie powoduje wykonanie akcji (0,0). Wykonuje się co najwyżej 1000 kroków.

Na stronie wykładu znajdują się (spakowane) tory, wraz ze skryptami oceniającymi. Jest też przykładowa polityka dla jednego z zadań. Polityka wyznaczana jest off-line (sprawdzaczka nie kontroluje czasu). Można politykę wyznaczyć przed zajęciami, wymaga się jedynie, by dla każdego przypadku testowego student mógł powtórzyć obliczenia polityki przy prowadzącym (czyli w czasie zajęć).

Zadanie 7. (5p) W zadaniu tym rozważamy inny niż w poprzednim zadaniu, deterministyczny mechanizm działania samochodu. Stanem samochodu jest również położenie (x,y) oraz prędkość

(v, α) , gdzie α jest kątem między osią X a wektorem prędkości. Prędkość i kąt są dyskretne (w jednym ruchu można zmienić każdą z nich o co najwyżej 1), ale położenie wyrażane jest liczbami rzeczywistymi, co sprawia, że wyliczenie stanów najprawdopodobniej przestaje wchodzić w grę. Mamy następujące akcje:

```
. - toczenie się
r. - skręt w prawo
l. - skręt w lewo
a. - przyśpieszenie
ar. - przyśpieszenie i skręt w prawo
al. - przyśpieszenie i skręt w lewo
b. - hamowanie
br. - hamowanie i skręt w prawo
bl. - hamowanie i skręt w lewo
```

które, jak widać, można sklejać w 1 napis i dzielić ze względu na kropki. Ponieważ model jest deterministyczny, a obliczenia mogą być długotrwałe, oddając zadanie należy:

- zaprezentować ciąg akcji (w pliku `actions_for_<task-name>`), który doprowadza do mety dla każdego przypadku testowego (będzie udostępniony symulator, który sprawdzi poprawność ścieżki i jej długość)
- umieścić wszystkie pliki z akcjami i torami w jednej kartotece, uruchomić plik `test.sh`.
- być gotowym, jeżeli prowadzący poprosi, o powtórzenie części obliczeń

Dokładny opis mechaniki samochodu znajduje się w pliku `char_model2.py`.

Zadanie 8. (od 10p do 15p) Rozważamy inny model autka (`char_model3.py`), w którym położenie zmienia się w nieco bardziej realistyczny sposób (choć autko sterowane jest tymi samymi poleceniami, co w poprzednim zadaniu). Najważniejsze różnice:

- Zarówno prędkość, jak i kąt są również zmiennymi rzeczywistymi,
- uwzględnione są opory, związane z tarcie (składowa stała) oraz z oporami powietrza (zależnymi od prędkości i kwadratu prędkości)
- to, o ile skrećimy wykonując akcję `l` lub `r` zależy od prędkości
- Akcje mają b. dużą rozdzielczość czasową: na przykład do rozpędzenia autka do prędkości rzędu pół piksela na cykl potrzebne jest kilkadziesiąt cykli przyśpieszania.

Jest też jeszcze jedna różnica: zadanie tymczasowo nie ma rozwiązania wzorcowego. Jest wyznaczona ręcznie trasa dla `task2.txt`, która jest mocno nieoptymalna (kilka razy autko prawie się zatrzymuje, żeby zmieścić się w zakręcie), a ma długość 1800 akcji.

Warunkiem zaliczenia zadania jest napisanie programu, który działa dla różnych torów, a dla toru z `task2.txt` generuje co najwyżej 1700 akcji. Zadanie warte jest wówczas 10 punktów. Za każdą kolejną pięćdziesiątkę poniżej 1700 dla tego zadania student dostaje 0.25p premii, premia nie może przekroczyć 5 punktów.

Zadanie 9. (6p) Rozważamy grę w Dżunglę, potraktowaną jako MDP w dwóch wariantach:

- oponent wykonuje ruch losowy (losowany z rozkładem jednostajnym ze wszystkich możliwych ruchów)
- sprawdzamy, czy istnieje ruch w stronę jamy (tzn. taki, że odległość manhatańska pewnej bierki od jamy przeciwnika w wyniku tego ruchu ulegnie zmniejszeniu). Jeżeli takiego ruchu nie ma, to wykonujemy ruch losowy. Jeżeli taki ruch jest, to rzucamy uczciwą monetą. Jeżeli wypadnie orzeł, to wykonujemy ruch losowy, jeżeli wypadnie reszka to wykonujemy ruch wylosowany z ruchów w stronę jamy.

W obu wariantach gry do końca gry, nagroda wynosi $+1$ lub -1 (zależnie od tego, kto wygrał), współczynnik $\gamma = 0.99$, oponent porusza się jako drugi.

Twoim zadaniem będzie zastosowanie algorytmu Q-learning w celu wyuczenia agenta (agentów?) osiągnięcia dodatniej wartości oczekiwanej wypłaty w obu wariantach. Powinieneś przybliżyć funkcję Q za pomocą funkcji liniowej określonej na cechach pary (stan, ruch). Cechy powinny uwzględniać bicie i dodatkowo w jakiś sposób różnicować bierki.

Zaprezentuj nauczzone parametry i skomentuj ich zgodność (lub niezgodność) z Twoimi intuicjami dotyczącymi tej gry.

Zadanie 10. (6p) Rozważamy grę Connect 4⁴. Na stronie znajduje się kod w Pythonie, realizujący losowe pojedynki w tej grze (możesz, jeżeli chcesz, z niego korzystać). Twoim zadaniem będzie zastosowanie algorytmu *TD-learning* w celu wyuczenia funkcji oceniającej sytuację na planszy (podobnie jak w poprzednim zadaniu, funkcja powinna być liniowa). Przy generowaniu rozgrywek obaj gracze powinni posługiwać się aktualnym wariantem funkcji oceniającej, wybierając albo ruch o maksymalnej wartości (z p-stwem $1 - \varepsilon$), albo ruch losowy (z p-stwem ε). Podobnie jak w zadaniu z Reversi z poprzedniej listy, aby zaliczyć zadanie trzeba wyuczyć agenta⁵, który będzie wygrywał co najmniej 75% pojedynków z agentem grającym losowo (na początku każdej rozgrywki jest losowany gracz rozpoczynający). Można dostać punkt premii, jeżeli nasz program będzie wygrywał w 99% przypadków (co może wymagać lekkiej modyfikacji schematu uczącego, w stosunku do oryginalnego sformułowania TD-learning).

Zadanie 11. (7p) W zadaniu tym powinieneś opracować (być może korzystając ze źródeł, albo z uwag na wykładzie 12) algorytm wykrywania nieprawidłowości (anomaly detection) i przetestować go w dwóch przypadkach:

- a) danych MNIST
- b) danych MNIST, do których dorzuciłeś kilka celowo niepasujących obrazków (domek, buźka, jakaś literka, grzybek, samolocik, pozioma kreska, cztery kółka, ...)

W obu przypadkach zaprezentuj znalezione „anomalie” (możesz korzystać z biblioteki matplotlib, albo dowolnego innego narzędzia). Dla przypadku drugiego określ skuteczność w wynajdywaniu „obcych” obrazków wśród cyfr.

Jeśli chodzi o obsługę danych MNIST możesz korzystać z dowolnej biblioteki i/lub kodu znalezionego w Internecie (oczywiście powinieneś go rozumieć). Jeżeli chcesz, możesz korzystać z zaimplementowanego w dowolnej bibliotece (np. sklearn) algorytmu klasteryzacji (takiego jak K -średnich). Samo wykrywanie nieprawidłowości powinno być wykonane za pomocą Twojego kodu (oczywiście nie musisz wykonywać klasteryzacji, jeżeli Twój algorytm jej nie wymaga).

Zadanie 12. (do 15p) Miniprojekt: Zaproponuj prowadzącemu trudne zadanie, które chciałbyś rozwiązać. Na stronie wykładu znajdziesz przykładowe propozycje, ale możesz też zgłosić inną

---

⁴https://en.wikipedia.org/wiki/Connect_Four

⁵W teście agent ma prawo cały czas wykonywać optymalne ruchy, losowanie dotyczy jedynie procesu uczenia.